

WOORD, KLANK & BEELD

CD KLASSIEK

Vierde symphonie
Gustav Mahler

De Hongaarse dirigent Ivan Fischer stamt uit een heel muzikale familie. Al tijdens zijn studieperiode wordt hij opgemerkt door de vernieuwende dirigent Nikolaus Harnoncourt, die hem als assistent aanneemt. Kort daarna wint Fischer een concours en vanaf dat moment mag hij wereldwijd als veelvuldig gastdirigent ervaring opdoen bij de grootste orkesten. Hij merkt ook dat het niet altijd zo perfect loopt in die orkesten: jonge talenten worden vaak monddood gemaakt. Daarom besluit hij in 1983 samen met Sandor Kocsis een eigen orkest uit te bouwen. Dat is meteen de start van het Budapest Festival Orchestra, een orkest dat mikt op creativiteit en durfbij de uitvoerders. Ondertussen bestaat dit orkest een kwart eeuw en heeft het inderdaad zijn weg gevonden. Fischer heeft het onder dak gebracht bij het Nederlandse label Channel Classics, waar hij bezig is aan

een magistrale Mahlerreeks. We beluisterden Mahler's Vierde Symfonie uit 1900. Een symfonie die worstelt met de vraag naar het leven na de dood, maar die in het algemeen een grote rust uitstraalt, wat trouwens blijkt uit de titels van de vier delen. De componist kreeg veel ellende te doorstaan, en ongetwijfeld zou gelijk wie die de dood van vader, moeder, zus en niet minder dan zes broers op korte tijd te verwerken kreeg, het moeilijk krijgen. Mahler denkt niet in het ijle, maar als componist en schrijft de verschrikking van zich af in meerdere symfonische werken. In de vierde is de loutering al een heel eind gevorderd. Dat is het duidelijkst te merken in de derde beweging, waarvan de toondichter zelf vond dat die een afglans moest bieden van een bovenaardse vreugde.

Fischer laat zijn orkest dit prachtwerk met klassieke zwier vertolken: altijd precies en genuanceerd, zonder overhaasting maar ook zonder nutteloos dralen. Een prachtvertolking! (JC)

Gustav Mahler, *Symphony n° 4 in G major*, door Miah Persson, sopraan en het Budapest Festival Orchestra, onder de leiding van Ivan Fischer; Channel Classics, CCS SA 26109, distributie Coda, 21,65 euro.

CD KLASSIEK

Muziek voor tien snaren
Mari Mantyla

De 'decacorde' ofte tien-snarren-gitaar is een merkwaardig ding. Het is een evolutie van de luit. In de jaren zestig van vorige eeuw werd een moderne gitaarversie ervan geproduceerd voor de Spaanse virtuosos Narciso Yepes. Het instrument brengt een bijzondere, diepere klank voort die welluidend resonant. Dat geeft vooral in de lage noten een prachtige donkere uitstraling die perfect past bij de muziek van een bedroefde zeventiende eeuwse componist als John Dowland. En dat wordt mooi geïllustreerd in het spel van de jonge Finse gitariste Mari Mantyla. Ze slaagt erin niet

alleen de hoofdmelodie van Dowland's Fancy of de Pavane Lachrimae knap uit de verf te laten komen maar haalt ook haar gram wanneer het erop aan komt de spannende motieven neer te zetten.

Hoofdmoot van het programma is een vertolking van Bach's *Derde Suite voor Luit, BWV 995*. Een technisch wonder van door elkaar kruisende lijnen. Hier merken we dat de solide baslijn van de decacorde kracht en sterkte geeft aan het geheel. Mary Mantyla heeft ook moderne muziek voor de luisteraar: in dit geval een compositie van haar landgenoot Pekka Jalkanen waarvan de drie delen Prelude, Fantasia en Nocturne de opname kruiden met staaltjes van technisch vernuft en met hier en daar subtiele verwijzingen naar Dowland en Bach. (JC)

Mari Mantyla, *Decacorde*, World premiere recording, Alba Records, ABCD 261, distributie Coda, 20,45 euro.

BOEK RELIGIE

Te voet naar Rome
Jan Blokker jr.

Op een dag trekt de Nederlandse historicus Jan

Blokker zijn stapschoenen aan en wandelt in vier maanden naar de heilige stad Rome. Waarom? Dat is niet duidelijk te zeggen: „Mijn reis moest van alles zijn, een pelgrimage, een openbare liefdesverklaring aan de stad van mijn leven, een fysieke prestatie. Maar bovenal een hink-stap-sprong door de geschiedenis.”

De geschiedenis komt voortdurend ter sprake in het lezenswaardige dagboek dat Blokker tijdens zijn lange tocht bijhoudt. De anti-climax komt op het Sint-Pietersplein, eeuwenlang hét einddoel van pelgrims die het graf van de apostel kwamen begroeten en de paus vergeving wilden vragen voor hun zonden. „Vier maanden was Rome het doel in mijn bestaan geweest, maar toen ik er was aangekomen vroeg ik me af wat ik er in vredesnaam kwam doen.” Ook wat hij tijdens de tocht, in eenzaamheid, ten diepste beleefde, krijgt de auteur niet verteld. Terwijl wel duidelijk is dat hij heel wat

mocht ervaren. Het geheim blijft bij de pelgrim. Jammer. (EDS)

Jan Blokker jr., *Alle wegen naar Rome. Een voettocht*, Contact, Amsterdam/Antwerpen, 2009, 222 blz., 17,95 euro, ISBN 978 90 254 2888 4.

BOEK GESCHIEDENIS

Kinderversjes
en oude sagen
Katleen De Vylder

Frans Bresseleers, een pionier van de heemkunde, verzamelde vóór en na de Tweede Wereldoorlog allerlei kinderversjes. De man, ondertussen al dertig jaar overleden, schreef zelf ook eigen werk voor kinderen.

Zijn kleindochter Katleen De Vylder verzamelde alles en bracht in eigen beheer een bundel met 300 versjes en 32 sagen. Een aantal zullen vast en zeker bij een ouder publiek herinneringen aan hun kindertijd oproepen, een tijd die nog niet door hip-hop en rap was bezoeeld. Bij elk versje staan nuttige bibliografische verwijzingen. Het mooi uitgegeven boek bevat ook zogeheten 'sterreliedjes', liederen voor de Kersttijd. (EDS)

Katleen De Vylder, *Van Vlaamse Verzekens, Sagen en Sterreliedekens*, 24,50 euro, uitgegeven in eigen beheer en te bestellen bij de auteur, Kievitenlaan 9, 8420 De Haan, info@katleendevylder.be, telefoon 059 23 70 59.

BOEK GESCHIEDENIS

Desmond Tutu
John Allen

Desmond Tutu is zonder twiffel een van de grootste christelijke figuren van de twintigste eeuw. In 1984 kreeg hij de Nobelprijs voor de Vrede vanwege zijn geweldloos maar doorgedreven verzet tegen het apartheidregime in Zuid-Afrika. In

de jaren na de democratische verkiezingen van 1994 gaf hij de wereld als voorzitter van de Waarheid- en Verzoeningscommissie een nooit gezien voorbeeld: in ruil voor de waarheid konden zij die geweld bedreven hadden amnestie bekomen. Een eerste volledige biografie schetst de lange weg van de zoon van een Xhosa-onderwijzer in Klerksdorp. In 1985 werd Tutu de eerste zwarte anglicaanse aartsbisschop van Kaapstad en daarmee leider van deze Kerk in zijn land.

Allen, een gewezen Zuid-Afrikaanse journalist, wil vooral de innerlijke weg van Tutu volgen. Zo leren we Tutu kennen als iemand die zowel gedreven en koppig is, als ook uiterst gevoelig en emotioneel. Tijdens de zittingen van de Waarheidscommissie barstte de voorzitter geregeld in tranen uit. Het grootste deel van het boek is gewijd aan de strijd tegen de apartheid, maar ook Tutu's zeer divers dienstwerk in zijn eigen kerkgemeenschap komt ruim ter sprake. Tutu zou zonder de steun van zijn Kerk nooit die belangrijke figuur geworden zijn. En al was de aartsbisschop

ook een bij uitstek politieke figuur nooit verloor hij zijn geestelijke taak uit het oog. De auteur meldt ook dat Tutu vooral een biddende mens is, en dat dit zelden opgemerkt wordt. Na 1994 was de geestelijke liefst een beschouwend leven gaan leiden, maar andere dringende zaken weerhielden hem ervan. De zorgen die hij met zijn gezin had, komen ook ter sprake. De laatste bladzijden zijn gewijd aan Tutu's stellingname over homoseksualiteit in de anglicaanse Kerk. Hij pleit voor volledige aanvaarding, ook in de Kerk. Verwonderlijk voor een Afrikaanse geestelijke. Waarom hij het toch deed? Dan moet u zijn levensverhaal lezen... (EDS)

Johan Allen, *Rebel voor de vrede. De geautoriseerde biografie van Desmond Tutu*, De Arbeiderspers, Antwerpen/Amsterdam, 2009, 419 blz., 29,95 euro, ISBN 978 90 295 6605 6.